

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο — Έκθεση στρατηγικής ανάλυσης προοπτικών 2020 — Στρατηγική ανάλυση προοπτικών — Χάραξη της πορείας προς μια πιο ανθεκτική Ευρώπη»

[COM(2020) 493 final]

(2021/C 220/09)

Εισηγήτρια: η κ. **Sandra PARTHIE**

Αίτηση γνωμοδότησης	Επιστολή της Επιτροπής, 11.11.2020
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	2.3.2021
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	24.3.2021
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	559
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	270/0/5

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί θερμά την προγραμματισμένη συμπεριληψη της μεθοδολογίας ανάλυσης προοπτικών στη μελλοντική διαδικασία χάραξης πολιτικής της ΕΕ. Η απόφαση να συμπεριληφθεί ρητά η «ανάλυση προοπτικών» σε τομείς αρμοδιότητας του αντιπροέδρου της Επιτροπής, ο οποίος είναι επίσης αρμόδιος για τις διοργανικές σχέσεις, επικροτείται θερμά από την ΕΟΚΕ. Η ΕΟΚΕ αναμένει ότι οι συνέργειες, καθώς και η διαρθρωτική συμμετοχή όλων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της ΕΟΚΕ, θα ευδοκμήσουν σε αυτήν τη βάση.

1.2. Η νέα προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να διενεργεί στρατηγική ανάλυση προοπτικών ως ετήσια, κυκλική και διαρκή διαδικασία επικροτείται ένθερμα από την ΕΟΚΕ. Η ανθεκτικότητα της ΕΕ έχει επιλεγεί ως το πρώτο θέμα της άσκησης ανάλυσης προοπτικών και έχει καταστεί η νέα πυξίδα για τις πολιτικές της ΕΕ λόγω της κρίσης της νόσου COVID-19. Ανθεκτικότητα είναι όχι μόνο η ικανότητα αντοχής και αντιμετώπισης των προκλήσεων, αλλά και η ικανότητα μετασχηματισμού με βιώσιμο, δίκαιο και δημοκρατικό τρόπο.

1.3. Οι τέσσερις διαστάσεις του θέματος της ανθεκτικότητας, δηλαδή «κοινωνική και οικονομική», «γεωπολιτική», «πράσινη» και «ψηφιακή», είναι, από τη δική μας σκοπιά, καλά επιλεγμένες και ανεπτυγμένες. Αποτελούν κεντρικά ζητήματα μεγάλης βαρύτητας των καιρών μας, που θα εξακολουθήσουν να έχουν πρωτεύουσα σημασία για τη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής πολιτικής. Η ΕΟΚΕ στηρίζει ένθερμα την επιλογή αυτού του θέματος, καθώς είναι πράγματι το πλέον σημαντικό στο πλαίσιο της κοινής μας εργασίας για τη δημιουργία των σωστών συνθηκών πλαισίου για την έξοδο από την πανδημική κρίση και την αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων, όπως η κλιματική αλλαγή. Η ΕΟΚΕ έχει παράσχει λεπτομερή ανάλυση του θέματος στη γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα «Προς μια ανθεκτικότερη και πιο βιώσιμη ευρωπαϊκή οικονομία»⁽¹⁾ και μέσω του ψηφίσματός της με τίτλο «Συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας — Τι αποδίδει και τι όχι»⁽²⁾.

1.4. Η στρατηγική ανάλυση προοπτικών χαρακτηρίζεται από προοπτική ανάλυσης και δράσης που προσανατολίζεται στο μέλλον. Ως εκ τούτου, οι εν λόγω δραστηριότητες πρέπει να πληρούν τρία βασικά στοιχεία προκειμένου τα αποτελέσματά τους να είναι υψηλής ποιότητας. Πρώτον, οι αναλύσεις πρέπει να παρέχουν αποτελέσματα τα οποία είναι κατάλληλα για τη μελλοντική υπό εξέταση κατάσταση. Δεύτερον, θα πρέπει να βασίζονται σε επιστημονικές μεθόδους και διαδικασίες, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι το μέλλον δεν είναι ούτε παρατηρήσιμο ούτε εμπειρικά μετρήσιμο. Τρίτον, θα πρέπει να είναι αποτελεσματικές υπό την έννοια της παροχής χρήσιμου προσανατολισμού για πολιτική πρακτική.

⁽¹⁾ ΕΕ C 353 της 18.10.2019, σ. 23 καθώς και δημόσια ακρόαση της ΕΟΚΕ με θέμα «Προς μια ανθεκτικότερη και πιο βιώσιμη ευρωπαϊκή οικονομία με νέα θεώρηση της ολοκλήρωσης της οικονομικής και νομισματικής ένωσης», 12.4.2019.

⁽²⁾ Βλέπε ψήφισμα της ΕΟΚΕ με θέμα «Συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας — Τι αποδίδει και τι όχι» (ΕΕ C 155 της 30.4.2021, σ. 1).

1.5. Η πρώτη έκθεση στρατηγικής ανάλυσης προοπτικών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2020 δεν διαθέτει ακόμη τον προβλεπόμενο πλήρη κύκλο ανάλυσης προοπτικών και δεν εξηγεί τον τρόπο με τον οποίο θα συνδεθεί με τον Μηχανισμό Ανθεκτικότητας και Ανάκαμψης και τη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Δεν καταφέρνει επίσης να εξηγήσει ποιες από τις μειζόνες τάσεις που προσδιορίζει είναι οι πιθανότερες και οι σημαντικότερες για την ΕΕ και ως εκ τούτου δεν επιτρέπει στους φορείς χάραξης πολιτικής να θέτουν προτεραιότητες. Αυτό πρέπει να βελτιωθεί στις προσεχείς εκθέσεις. Η ανάλυση προοπτικών θα επιτύχει τους δεδηλωμένους στόχους εάν είναι μια ανοικτή, πλουραλιστική, ποικιλόμορφη και διατομεακή άσκηση, στην οποία θα συμμετέχουν οι κοινωνικοί εταίροι και η κοινωνία των πολιτών, ιδίως η ΕΟΚΕ, σε όλα τα στάδια της διαδικασίας ανάλυσης προοπτικών και του καθορισμού των σεναρίων αναφοράς και η οποία θα κάνει χρήση σειράς μεθόδων και εργαλείων ώστε να κατευθύνει διαφορετικές προοπτικές προς το μέλλον.

1.6. Συνεπώς, μολονότι η φιλοδοξία είναι απολύτως ευπρόσδεκτη, υπάρχουν κάποιοι τομείς που επιδέχονται βελτίωση αναφορικά με την εφαρμογή της ανάλυσης προοπτικών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων:

- οι συγκεκριμένες λεπτομέρειες για την πλήρη ενσωμάτωση της ανάλυσης προοπτικών στον πολυετή προγραμματισμό και στο θεματολόγιο για τη βελτίωση της νομοθεσίας, καθώς και στο ευρωπαϊκό οικοσύστημα εκτίμησης επιπτώσεων ⁽³⁾ ή στη διάσκεψη για το μέλλον της Ευρώπης παραμένουν ασαφείς·
- η έκθεση για το 2020 υπολείπεται της αναγκαίας ποσοτικής αξιολόγησης των μειζόνων τάσεων και των στρατηγικών θεμάτων που ανιχνεύθηκαν στο φάσμα της πρόβλεψης και της συνέφειας, καθιστώντας δυσχερέστερη την ιεράρχηση της δράσης·
- η διαδικασία ανάλυσης προοπτικών θα πρέπει να παρέχει μόνιμο μηχανισμό παρακολούθησης και ελέγχου, ο οποίος θα επιτρέπει τις εκ των υστέρων αξιολογήσεις από την κοινωνία των πολιτών·
- η έκθεση ήδη προτείνει τα θέματα για τις επόμενες εκθέσεις ανάλυσης προοπτικών, αλλά δεν εξηγεί πώς χρησιμοποιήθηκε στην πραγματικότητα η διαδικασία ανάλυσης προοπτικών για την κατάληξη στα εν λόγω θέματα, αντικρούοντας έτσι φαινομενικά τον ίδιο τον σκοπό της.

1.7. Το επίπεδο δέσμευσης για χρήση της ανάλυσης προοπτικών για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής ανθεκτικότητας είναι μάλλον περιορισμένο. Η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο μεγαλύτερο ποσοστό δηλώνει μόνον ότι «μπορεί να», αντί ότι «θα» κάνει χρήση της ανάλυσης προοπτικών σε ενωσιακό επίπεδο. Αντί να σκιαγραφούν τους συγκεκριμένους τρόπους χρήσης της ανάλυσης προοπτικών στη διαδικασία λήψης πολιτικών αποφάσεων, τα μέσα ανάλυσης προοπτικών περιορίζονται σε επιλογές, οι οποίες μπορούν ή δεν μπορούν να χρησιμοποιούνται από τους συναφείς ενδιαφερόμενους φορείς και στη συγκεκριμένη περίπτωση εφαρμογής.

1.8. Αναφορικά με τις διαστάσεις της ανθεκτικότητας, ήτοι το θέμα της έκθεσης για το 2020,

- η ίδια η μελλοντική πτυχή σε πολλές περιπτώσεις δεν αναπτύσσεται πλήρως, αλλά εστιάζει υπερβολικά στην περιγραφή της παρούσας κατάστασης,
- στερείται μελλοντοστρεφούς οράματος σχετικά με την πρόοδο που θα πρέπει να συντελεστεί και το συναφές χρονοδιάγραμμα, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης νέων δεικτών ευημερίας, όπως αυτοί που «υπερβαίνουν το ΑΕγχΠ»,
- η μέθοδος αντιμετώπισης των αδυναμιών που εντοπίστηκαν δεν είναι λεπτομερής και δεν περιλαμβάνει στοχευμένες λύσεις για την αποφυγή της επιδείνωσης των συνθηκών για τα άτομα που διατρέχουν τον κίνδυνο αποκλεισμού, όπως τα άτομα με αναπηρία ή οι ηλικιωμένοι.

1.9. Οι τέσσερις διαστάσεις εξυπηρετούν ως βάση για την ανάπτυξη θεματολογίου για μελλοντικές δραστηριότητες ανάλυσης προοπτικών. Ως εκ τούτου, συνιστούμε να οριστούν για τις τέσσερις διαστάσεις της ανθεκτικότητας συγκεκριμένοι επιμέρους στόχοι που να μπορούν να καταστούν επιχειρησιακοί και συνεπώς να υπόκεινται σε τακτική αξιολόγηση στο μέλλον. Τα επόμενα θέματα στο θεματολόγιο ανάλυσης προοπτικών προτείνονται ήδη, δηλαδή ανοικτή στρατηγική αυτονομία, το μέλλον των θέσεων εργασίας και των δεξιοτήτων και η εμβάθυνση της αδελφοποίησης της ψηφιακής και της πράσινης μετάβασης. Αυτά τα θέματα απορρέουν από τρεις από τις τέσσερις διαστάσεις ανθεκτικότητας. Παραμένει, ωστόσο, ασαφές πώς η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέληξε σε αυτά τα θέματα και με ποια σειρά και μορφή θα αντιμετωπιστούν. Ως εκ τούτου, δεν είναι επαρκώς κατανοητό γιατί επελέγησαν αυτά τα θέματα αντί άλλων, όπως για παράδειγμα ένα εσωτερικό όραμα για την ανάπτυξη της ΕΕ, η άνοδος του εθνικισμού, η μελλοντική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών ή ζητήματα ασφάλειας. Εδώ, μπορεί να επιτευχθεί επίσης μεγαλύτερη διαφάνεια με τη βοήθεια της στρατηγικής ανάλυσης προοπτικών.

⁽³⁾ ΕΕ C 434 της 15.12.2017, σ. 11.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Το μέσο στρατηγικής ανάλυσης προοπτικών, ήτοι η πρόβλεψη τάσεων και εξελίξεων, είναι αναγκαίο για τη διαμόρφωση υπεύθυνων πολιτικών. Η στρατηγική ανάλυση προοπτικών θα διαδραματίσει βασικό ρόλο στη χάραξη μακρόπρονης πολιτικής της ΕΕ εξασφαλίζοντας ότι οι βραχυπρόθεσμες πρωτοβουλίες βασίζονται σε μια πιο μακροπρόθεσμη προοπτική. Πρόκειται για ζήτημα ζωτικής σημασίας καθώς εισερχόμαστε σε μια νέα εποχή, στην οποία η ανάλυση προοπτικών με γνώμονα τη δράση θα ενισχύει τη στρατηγική σκέψη και θα διαμορφώνει τις πολιτικές και τις πρωτοβουλίες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των μελλοντικών προγραμμάτων εργασίας της Επιτροπής.

2.2. Μολονότι δεν μπορούν να προβλεφθούν τα πάντα και τα γεγονότα θα συνεχίσουν να μας εκπλήσσουν, υπάρχει μεγάλο περιθώριο για δράση. Αυτό περιλαμβάνει τη χαρτογράφηση των πιθανοτήτων και την προετοιμασία όσων κατέχουν θέσεις λήψης αποφάσεων ώστε να διερευνούν, να κατανοούν και να αναγνωρίζουν τις ενδείξεις, ιδίως των καταστροφικών γεγονότων, όσο το δυνατόν νωρίτερα. Σημαίνει ακόμη την εκπόνηση σχεδίων δράσης, τη δημιουργία δομών διοίκησης και διαύλων επικοινωνίας, με τον καθορισμό σαφών τομέων ευθυνών και καθηκόντων σε περίπτωση που πράγματι επέλθει το γεγονός. Οι φορείς διενέργειας προβλέψεων χρησιμοποιούν συχνά τις μεταφορικές φράσεις «μαύρος κύκνος» (ένα εντελώς απροσδόκητο συμβάν της κατηγορίας «άγνωστα άγνωστα») και «γκρίζος ρινόκερος» (ένα μεγάλης κλίμακας γνωστό συμβάν το οποίο θα είχε τεράστιο αντίκτυπο αλλά το οποίο δεν λαμβάνεται υπόψη). Η πανδημία COVID-19 ήταν ένας «γκρίζος ρινόκερος», καθώς υπήρχαν προειδοποιητικά σημάδια για αυξανόμενους παγκόσμιους κινδύνους πανδημίας, λόγω συνδυασμού παραγόντων, όπως η υποβάθμιση του περιβάλλοντος, η παγκοσμιοποίηση και η αυξημένη συνδεσιμότητα. Πρέπει να εφαρμόζονται τεχνικές ανάλυσης προοπτικών και προγραμματισμού με σαφή διαχωρισμό των δύο διαφορετικών τύπων κλυδωνισμών με μαζικές επιπτώσεις. Εν προκειμένω, θα πρέπει να βελτιωθούν οι τεχνικές ανάπτυξης διατομεακών, μη γραμμικών σεναρίων, ο εντοπισμός αναδυόμενων μειζόνων κινδύνων και η αναγνώριση των κρίσιμων τάσεων στα ερευνητικά ιδρύματα της ΕΕ.

2.3. Ανθεκτικότητα είναι όχι μόνο η ικανότητα αντοχής και αντιμετώπισης των προκλήσεων, αλλά και η ικανότητα μετασχηματισμού με βιώσιμο, δίκαιο, χωρίς αποκλεισμούς και δημοκρατικό τρόπο. Οι τέσσερις διαστάσεις του θέματος της ανθεκτικότητας, δηλαδή «κοινωνική και οικονομική», «γεωπολιτική», «πράσινη» και «ψηφιακή», είναι, από τη δική μας σκοπιά, καλά επιλεγμένες και ανεπτυγμένες. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει, ωστόσο, ότι οι πολλαπλές αλληλεπιδράσεις των τεσσάρων διαστάσεων δεν μπορούν να εξετάζονται ξεχωριστά αλλά πρέπει πράγματι να αντιμετωπίζονται συλλογικά στις αναλύσεις και στα μέτρα που θα ακολουθήσουν.

2.4. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση για τη δημιουργία «πινάκων ανθεκτικότητας» με συναφείς δείκτες ώστε να παρακολουθείται η επικρατούσα κατάσταση και οι κοινωνικές και οι οικονομικές, γεωπολιτικές, πράσινες και ψηφιακές διαστάσεις των εξελίξεων στην ΕΕ και τη κράτη μέλη. Ωστόσο, ένας πίνακας ανθεκτικότητας ο οποίος απλώς παρουσιάζει την υφιστάμενη κατάσταση και σκιαγραφεί το παρόν δεν αποτελεί από μόνος του ανάλυση προοπτικών. Αυτό θα επιτευχθεί μόνον εφόσον συμπεριλαμβάνει μελλοντοστρεφείς στόχους. Είμαστε έτοιμοι να στηρίξουμε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε αυτήν τη γεμάτη προκλήσεις και πολύπλοκη διαδικασία, π.χ. με βάση την εμπειρογνομosύνη και το έργο της ΕΟΚΕ.

2.5. Είναι προφανές ότι οι πίνακες ανθεκτικότητας πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω. Επί του παρόντος, παρουσιάζουν το παρόν και την υφιστάμενη κατάσταση. Προκειμένου να καταστούν πιο χρήσιμα μέσα στη διαδικασία ανάλυσης προοπτικών, θα πρέπει να δημιουργηθεί σύνδεσμος με μια μελλοντική προοπτική. Οι πίνακες ανθεκτικότητας αποκτούν νόημα στη διαδικασία προβλέψεων εφόσον περιλαμβάνουν στόχους, οι οποίοι κατά προτίμηση καθορίζονται από κάθε κράτος μέλος. Στη συνέχεια, οι εν λόγω πίνακες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αξιολόγηση της προόδου που έχει συντελεστεί υπό το πρίσμα ενός συγκεκριμένου στόχου και να μετατραπούν σε εργαλείο παρακολούθησης. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ συνιστά θερμά τη σύνδεση των πινάκων ανθεκτικότητας με τους υφιστάμενους δείκτες ανταγωνιστικότητας που χρησιμοποιούνται στη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και για την ευρωπαϊκή διακυβέρνηση, καθώς και με τον πίνακα αποτελεσμάτων για τον Μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και τα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

2.6. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί πλήρως με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε ό,τι αφορά τον κρίσιμο ρόλο που διαδραματίζουν οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας κατά τη διάρκεια της πανδημίας και τη σημασία τους για την οικοδόμηση μελλοντικά μιας ανθεκτικής Ευρώπης. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ προσβλέπει στο προσεχές σχέδιο δράσης για την προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να δείξει φιλοδοξία και τόλμη στις προτάσεις της.

2.7. Ωστόσο, ενώ η φιλοδοξία για μια προληπτική διακυβέρνηση με τα μέσα που παρέχει η στρατηγική ανάλυση προοπτικών είναι καλή και περιλαμβάνει πολλά σωστά στοιχεία, π.χ. συμμετοχή, διεπιστημονικότητα και διαμόρφωσή της ως διαρκούς διαδικασίας, καθίσταται πολύ λιγότερο άριστη και ακόμη και ανίσχυρη αναφορικά με το πώς συγκεκριμένα αυτή η δικτυωμένη ή διασυνδεδεμένη προσέγγιση θα καταστεί λειτουργική και θα εφαρμοστεί. Επί του παρόντος, η έκθεση περιλαμβάνει ορισμένες δηλώσεις προθέσεων σχετικά με τη συμπερίληψη των μεθόδων ανάλυσης προοπτικών στη διαδικασία λήψης πολιτικών αποφάσεων. Για να βεβαιωθούν οι ενδιαφερόμενοι φορείς ότι τα στοιχεία που παρέχει η διαδικασία ανάλυσης προοπτικών θα εφαρμοστούν και θα χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικά, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η διαδικασία ανάλυσης προοπτικών θα πρέπει να προσφέρει έναν

μηχανισμό επιτήρησης και ελέγχου που θα επιτρέπει, μεταξύ άλλων, τη διενέργεια εκ των υστέρων αξιολογήσεων από την κοινωνία των πολιτών. Αυτό θα συμβάλει στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης τόσο στη διαδικασία ανάλυσης προοπτικών όσο και στις προθέσεις και θα περιορίσει τους κινδύνους που ενέχουν τα τυφλά σημεία.

2.8. Η ανάγκη για μηχανισμούς ελέγχου και επαλήθευσης αφορά εξίσου τον έλεγχο ποιότητας, δηλαδή κατά πόσον η επιλεγείσα προσέγγιση επαρκεί για την επίτευξη των δεδηλωμένων στόχων. Ένας τέτοιος μηχανισμός ελέγχου πρέπει να είναι εύλογος και να παρέχει κριτήρια βάσει των οποίων θα αξιολογείται κατά πόσον τηρούνται τα προηγμένα και ποιοτικά πρότυπα.

2.9. Αναφορικά με το περιεχόμενο στο πλαίσιο των επιλεγμένων θεμάτων, θα ήταν επιθυμητό να γίνονταν σαφής διαχωρισμός μεταξύ της ανάλυσης της τρέχουσας κατάστασης και της αναμενόμενης ή της επιθυμητής προβολής στο μέλλον. Με αυτόν τον τρόπο, τα πολυάριθμα και ιδιαίτεως πολύπλοκα ζητήματα θα μπορούσαν να καταστούν πιο διαφανή και κατανοητά. Η γνώση που αντλήθηκε σχετικά με τις μελλοντικές εξελίξεις θα μπορούσε τότε να ενσωματωθεί στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων με στοχευμένο τρόπο, ιδίως αναφορικά με τις υφιστάμενες αβεβαιότητες και τους κινδύνους που συνεπάγονται πάντοτε οι τρέχουσες αναλύσεις του μέλλοντος.

2.10. Προτού η διαδικασία οδηγήσει πιθανώς σε συγκεκριμένα αιτήματα ή νομοθετικές προτάσεις, η ΕΟΚΕ ζητεί τη δρομολόγηση, βάσει ποιοτικής προσέγγισης πολλαπλών κριτηρίων, ισόρροπης αξιολόγησης, που να περιλαμβάνει αντιστοίχως τα αναμενόμενα οφέλη, τις πιθανές πρόσθετες επιβαρύνσεις και τις επιπτώσεις για τις επιχειρήσεις, τους εργαζομένους και τα ενδιαφερόμενα μέρη, η οποία θα βασίζεται σε ρεαλιστική εκτίμηση των αντίστοιχων επιπέδων ικανοτήτων τους (*).

2.11. Η νέα προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να αρχίσει να διενεργεί στρατηγική ανάλυση προοπτικών ως ετήσια, κυκλική και διαρκή διαδικασία επικροτείται ένθερμα από την ΕΟΚΕ. Η ΕΕ, ωστόσο, δεν αποτελεί τον πρώτο παράγοντα στον τομέα και θα πρέπει συνεπώς να διδαχθεί από τα υπάρχοντα παραδείγματα και τις καλές και κακές πρακτικές. Δεν θα πρέπει να επικεντρώνεται μόνον σε μία μέθοδο, δηλαδή την ανίχνευση του ορίζοντα, αλλά να χρησιμοποιεί διάφορες από τις υπάρχουσες μεθοδολογίες, όπως τη «μέθοδο Delphi», μια ανάλυση αντικτύπου τάσης, την κανονιστική ή επεξηγηματική ανάλυση προοπτικών, την ποιοτική και ποσοτική ανάλυση προοπτικών ή την προσέγγιση «μπαλαντέρ», μεμονωμένα ή σε συνδυασμό. Οι δυνατότητες των μαζικών δεδομένων (big data) και της τεχνητής νοημοσύνης πρέπει επίσης να χρησιμοποιούνται πολύ περισσότερο για τον προσδιορισμό προτύπων και στην ανάπτυξη σεναρίων.

2.12. Ωστόσο, η προσέγγιση που περιγράφει επί του παρόντος η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη διεξαγωγή στρατηγικών αναλύσεων προοπτικών είναι υπερβολικά διαμορφωμένη «από την κορυφή προς τη βάση» και δεν δημιουργεί το απαραίτητο αίσθημα αναγνώρισης και οικείωσης στους ενδιαφερόμενους φορείς. Αυτό χρειάζεται να διορθωθεί, π.χ. με τη διαρθρωτική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και άλλων παραγόντων στη διαδικασία, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο, π.χ. μέσω της αξιοποίησης της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Η συμμετοχή των συναφών ενδιαφερόμενων φορέων, τα ποικίλα και διαθεματικά πεδία εφαρμογής και η συνεχής δέσμευση έναντι συναφών μελλοντικών ζητημάτων αποτελούν βασικά κριτήρια για την επιτυχή κατάρτιση ενός αποτελεσματικού προγράμματος στρατηγικής ανάλυσης προοπτικών.

2.13. Τα προγράμματα ανάλυσης προοπτικών θα είναι επιτυχή εάν περιλαμβάνουν σαφείς δεσμούς μεταξύ των θεμάτων της ανάλυσης προοπτικών και του σημερινού θεματολογίου πολιτικής, ώστε όσοι παρέχουν δεδομένα εισαγωγής να βλέπουν ότι χρησιμοποιούνται και ότι κάνουν διαφορά. Σε αυτήν τη βάση, μπορεί να αναπτυχθεί μια κοινή άποψη για τους κινδύνους και τις προκλήσεις, καθίσταται σαφές τι πρέπει να γίνει και μπορεί να οργανωθεί η απαραίτητη μεταβίβαση αρμοδιοτήτων και ευθυνών. Μια κοινή χαρτογράφηση των κινδύνων από τους φορείς λήψης πολιτικών αποφάσεων στην ΕΕ με συνεχή ανάδραση και προσαρμογές καθώς εκτυλίσσονται τα γεγονότα, θα προσδώσει στη διαδικασία σημασία και αντίκτυπο. Καλούμε, ως εκ τούτου, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να μεριμνήσει για τη διαφάνεια, την κατανοησιμότητα και την επαληθευσιμότητα των αποτελεσμάτων των αναλύσεων προοπτικών.

2.14. Δεν κάνουν επί του παρόντος όλα τα κράτη μέλη χρήση της ανάλυσης προοπτικών για την ανάπτυξη των εθνικών τους πολιτικών. Έχει συνεπώς καθοριστική σημασία η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διασφαλίζει ότι αξιοποιεί στο μέγιστο τους πόρους που διαθέτει. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ μπορεί να παράσχει σημαντικά δεδομένα εισαγωγής και πληροφορίες για τη διαδικασία ανάλυσης προοπτικών βάσει των γνώσεων των μελών της, εκπροσωπώντας ευρύ φάσμα απόψεων και φωνών από όλα τα κράτη μέλη. Μέσω των γνωμοδοτήσεών της, η ΕΟΚΕ δύναται να εντοπίζει και να προειδοποιεί σχετικά με συστημικούς κινδύνους. Τα μέλη της είναι επίσης σε θέση να γνωστοποιούν τις δραστηριότητες ανάλυσης προοπτικών στις κοινότητές τους και να συμβάλλουν στην κοινοποίηση των αποτελεσμάτων στους πολίτες. Ως αποτέλεσμα, η ΕΟΚΕ μπορεί επίσης να συμβάλει σημαντικά στο θεματολόγιο για τη βελτίωση της νομοθεσίας.

(*) ΕΕ C 434 της 15.12.2017, σ. 11.

2.15. Καλούμε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αξιοποιήσει τις προτάσεις της και τις πληροφορίες που διαθέτει και να επιτρέψει στα ενδιαφερόμενα μέρη να καταστούν χρήστες της προσέγγισης ανάλυσης προοπτικών και να την καταστήσει υποχρεωτικό στοιχείο στη διαμόρφωση των πολιτικών για μια ανθεκτική Ευρώπη.

2.16. Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Στρατηγικής και Πολιτικής Ανάλυσης (ESPAS) έχει καταστεί στο πλαίσιο του θεσμικού πλαισίου της ΕΕ σημείο αναφοράς και δομικό στοιχείο για τη συνεργασία στον τομέα της ανάλυσης προοπτικών. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη καθεστώς παρατηρητή στο ESPAS, το οποίο θα πρέπει να συνεχίσει να απολαμβάνει και το οποίο θα πρέπει να συμπληρωθεί μέσω της εξασφάλισης της ενεργού συμμετοχής υψηλού επιπέδου εκπροσώπου/εκπροσώπων της ΕΟΚΕ στην ετήσια διάσκεψη του ESPAS.

2.17. Προκειμένου τα μέλη της ΕΟΚΕ να είναι σε θέση να συμβάλλουν πιο εποικοδομητικά στις δραστηριότητες ανάλυσης προοπτικών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ζητούμε να διασφαλιστεί η έγκαιρη ενημέρωση των μελών της ΕΟΚΕ και η συμμετοχή τους στη διαδικασία, το χρονοδιάγραμμα και στο ειδικό πρόγραμμα εργασίας της ανάλυσης προοπτικών.

Βρυξέλλες, 24 Μαρτίου 2021.

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Christa SCHWENG
